

PRESUDA SUDA

27. listopada 1982.(*)

„Zahtjevi za prethodnu odluku: Hoge Raad — Nizozemska”

U spojenim predmetima 35 i 36/82,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) u postupku privremene pravne zaštite koji se vodi pred tim sudom između

Elestina Esselina Christina Morson

i

1 . Staat der Nederlanden,

2. Hoofd van de Plaatselijke Politie in de zin van de Vreemdelingenwet (šefa lokalne policije u smislu nizozemskog zakona o strancima),

i između

Sewradjie Jhanjan

i

Staat der Nederlanden,

o tumačenju članka 177. trećeg stavka Ugovora o EEZ-u kao i članka 10. Uredbe Vijeća br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice (SL L 257 str. 2.),

SUD,

u sastavu: J. Mertens de Wilmars, predsjednik, A. O'Keefe i U. Everling, predsjednici vijeća, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, G. Bosco i T. Koopmans, suci,

nezavisni odvjetnik: Sir Gordon Slynn,

tajnik: H. A. Rühl, glavni administrator,

donosi sljedeću:

Presudu

- 1 Rješenjima od 15. siječnja 1982. koja je Sud zaprimio 21. siječnja 1982. Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) uputio je, na temelju članka 177.

Ugovora o EEZ-u dva prethodna pitanja, istovjetna u dva spojena predmeta, o tumačenju, s jedne strane, članka 177. trećeg stavka Ugovora i, s druge strane, članka 10. Uredbe Vijeća br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice (SL L 257 str. 2.).

- 2 Tužiteljice u glavnom postupku E. E. C. Morson i S. Jhanjan, surinamske državljanke, u Nizozemskoj su zatražile dozvolu boravka kako bi boravile kod kćeri odnosno sinova koji su nizozemski državljani i koji bi ih uzdržavali. Iz spisa proizlazi da su potonji zaposleni u Nizozemskoj, ali da nikada nisu bili zaposleni u nekoj drugoj državi članici. Budući da je državni tajnik za pravosuđe odbio njihove zahtjeve, E. E. C. Morson i S. Jhanjan uputile su državnom tajniku za pravosuđe prijedloge za ponavljanje postupka.
- 3 Na temelju nizozemskog zakona o strancima takvi prijedlozi za ponavljanje postupka uobičajeno odgađaju izvršenje naloga za protjerivanje. Državni tajnik za pravosuđe može ipak odbiti priznavanje učinka odgode, ali u tom slučaju nadležnom se sudu treba uputiti zahtjev za privremenu pravnu pomoć. Postupak za privremenu pravnu pomoć uređen je člancima 289. do 297. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (nizozemski zakon o parničnom postupku). Članak 292. tog zakona propisuje da „privremeno izvršive odluke ne dovode u pitanje glavni postupak”.
- 4 U ovom slučaju tužiteljice u glavnom postupku u zahtjevu za privremenu pravnu pomoć zatražile su da se Staat der Nederlanden (Nizozemska Država) zabrani da ih se protjera barem dok se u zadnjem stupnju ne odluči o njihovim prijedlozima za ponavljanje postupka. U tu svrhu pozvale su se na članak 10. stavak 1. navedene Uredbe br. 1621/68 koji određenim članovima obitelji radnika, uključujući njegove srodnike u uzlaznoj liniji, koji je državljanin neke države članice, a radi na području druge države članice, daje pravo nastaniti se kod tog radnika. One su se također pozvale na zabranu diskriminacije iz članka 7. i 48. Ugovora.
- 5 Smatrajući da odluka koja se treba donijeti ovisi o tumačenju odredaba prava Zajednice, Hoge Raad (Vrhovni sud) pred kojim se u kasacijskom postupku odlučuje o zahtjevima za privremenu pravnu pomoć uputio je sljedeća prethodna pitanja:
 - „1. Uzimajući u obzir da odluka Hoge Raada (Vrhovni sud) u postupku privremene pravne zaštite ne obvezuje suca pred kojim će se kasnije pokrenuti postupak o meritumu, je li Hoge Raad (Vrhovni sud) dužan, na temelju članka 177. trećeg stavka Ugovora o osnivanju Europske ekonomske zajednice, uputiti Sudu zahtjev za prethodnu odluku u slučaju kada se pitanje o tumačenju u smislu prvog stavka tog članka postavlja u kasacijskom postupku? Ako na to pitanje općenito nije moguće odgovoriti ni potvrdno ni niječno, o kojim okolnostima ovisi postojanje te obveze?
 2. Je li članku 10. Uredbe Vijeća br. 1612/68 o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice, sâmom po sebi ili u vezi s drugim odredbama prava Zajednice, protivno da država članica nekom od članova obitelji radnika koji je zaposlen na njezinom državnom području, a koji su navedeni u članku 10. stavku 1. te uredbe, odbije pravo da se nastane kod tog radnika, kada potonji ima državljanstvo države na čijem državnom području radi, a dotični član obitelji ima drugo državljanstvo?”

Prvo pitanje

- 6 Prvim se pitanjem u biti pita treba li se članak 177. treći stavak Ugovora tumačiti tako da je nacionalni sud protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu ne postoji pravni lijek dužan Sudu uputiti pitanje o tumačenju u smislu prvog stavka tog članka kada se pitanje javi u postupku za privremenu pravnu pomoć i kada odluka koja se donosi ne obvezuje sud pred kojim se kasnije pokreće postupak o meritumu, čak i ako taj sud pripada drugom pravosudnom sustavu.
- 7 Na temelju članka 177. drugog stavka, ako se pred sudom države članice pojavi pitanje o tumačenju ili valjanosti u smislu prvog stavka tog članka, taj sud može, ako smatra da je odluka o tom pitanju potrebna da bi mogao donijeti presudu, zatražiti od Suda da o tome odluči. Međutim, na temelju članka 177. trećeg stavka, ako se takvo pitanje pojavi u predmetu koji je u tijeku pred nacionalnim sudom protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka, taj je sud dužan uputiti to pitanje Sudu.
- 8 Kako je to Sud već utvrdio u presudi od 24. svibnja 1977. (Hoffmann-Laroche, predmet 107/76, Zb., str. 957.) člankom 177. želi se osigurati da se pravo Zajednice u svim državama članicama jednako tumači i primjenjuje. U tom smislu njegov treći stavak ima osobito za cilj spriječiti da se u bilo kojoj državi članici uspostavi nacionalna sudska praksa koja nije u skladu s pravilima prava Zajednice. Obvezni zahtjevi koje treba ispuniti zbog takve svrhe poštuju se u skraćenim i hitnim postupcima, a takav je ovdje slučaj, ako mogućnost ponovnog razmatranja svakog pitanja prava Zajednice o kojem je privremeno odlučeno u skraćenom postupku postoji u redovnom postupku o meritumu koji se pokreće u svakom slučaju ili na zahtjev stranke koja nije uspjela u postupku.
- 9 Stoga je specifični cilj iz članka 177. trećeg stavka osiguran ako se obveza upućivanja prethodnih pitanja Sudu primjenjuje u okviru postupka o meritumu pa iako se on odvija pred sudovima iz pravosudnog sustava drukčijeg od onog u kojem se odvija postupak privremene pravne pomoći, uz uvjet da postoji mogućnost, na temelju članka 177., upućivanja Sudu pitanja prava Zajednice koja se pojave.
- 10 Stoga na prvo pitanje koje je uputio Hoge Raad (Vrhovni sud) valja odgovoriti da se članak 177. treći stavak Ugovora treba tumačiti tako da nacionalni sud protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu ne postoji pravni lijek nije dužan Sudu uputiti pitanje o tumačenju u smislu prvog stavka tog članka kada se pitanje javi u postupku za privremenu pravnu pomoć i kada odluka koja se donosi ne obvezuje sud pred kojim se kasnije pokreće postupak o meritumu, uz uvjet da svaka stranka može pokrenuti ili zahtijevati pokretanje postupka o meritumu čak i pred sudovima iz drugog pravosudnog sustava, tijekom kojeg se svako pitanje prava Zajednice o kojem je privremeno odlučeno u skraćenom postupku može ponovno razmatrati i uputiti Sudu na temelju članka 177.

Drugo pitanje

- 11 Drugim se pitanjem u biti pita zabranjuje li pravo Zajednice državi članici, ako je takav slučaj, i u kojim okolnostima, da odbije ulazak ili boravak na njezinom državnom području članu obitelji, u smislu članka 10. navedene Uredbe br. 1612/68,

radnika koji je zaposlen na državnom području te države, kada taj radnik ima državljanstvo te države, a dotični član obitelji ima državljanstvo treće zemlje.

- 12 Na temelju članka 48. Ugovora, sloboda kretanja radnika unutar Zajednice podrazumijeva ukidanje svake diskriminacije na temelju državljanstva među radnicima iz država članica. Na temelju članka 10. navedene Uredbe Vijeća br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice određeni članovi obitelji radnika, među kojima i srodnici u uzlaznoj liniji koji su uzdržavanici, bez obzira na njihovo državljanstvo, imaju pravo nastaniti se kod radnika državljanina neke države članice koji je zaposlen na državnom području druge države članice.
- 13 Budući da tekst navedene uredbe ne obuhvaća članove obitelji koji su uzdržavanici radnika državljanina države članice na čijem je državnom području zaposlen, odgovor na prethodno pitanje ovisi o tomu može li se o njihovom pravu ulaska i boravka zaključiti iz konteksta propisa i njihovog mjesta u cijelom sustavu prava Zajednice.
- 14 U tom pogledu tužiteljice u glavnom postupku pozivaju se na načelo nediskriminacije na temelju državljanstva, načelo koje je općenito navedeno u članku 7. Ugovora i koje je specifično izraženo u članku 48. Ugovora.
- 15 Ipak, očito je da se na navedene odredbe može pozvati samo ako dotična situacija potpada pod područje primjene prava Zajednice, to jest u ovom slučaju pod područje slobode kretanja radnika unutar Zajednice. Taj zaključak proizlazi ne samo iz teksta tih članaka, on je također u skladu s njihovim ciljem koji teži doprinijeti uklanjanju svih prepreka uspostavi zajedničkog tržišta na kojemu se državljani država članica mogu slobodno kretati na državnom području država članica radi obavljanja svojih gospodarskih djelatnosti.
- 16 Iz toga proizlazi da se odredbe Ugovora i propisi doneseni za njihovu provedbu u području slobode kretanja radnika ne mogu primijeniti na situacije koje nisu povezane s bilo kojom situacijom uređenom pravom Zajednice.
- 17 Takav je svakako slučaj radnika koji nikad nisu ostvarili pravo slobode kretanja unutar Zajednice.
- 18 Stoga na drugo pitanje koje je uputio Hoge Raad (Vrhovni sud) valja odgovoriti da pravo Zajednice državi članici ne zabranjuje odbijanje ulaska ili boravka na njezinom državnom području članu obitelji, u smislu članka 10. Uredbe Vijeća br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice, radnika koji je zaposlen na državnom području te države i koji nikada nije ostvario pravo slobode kretanja unutar Zajednice, ako taj radnik ima državljanstvo te države, a član obitelji ima državljanstvo treće zemlje.

Troškovi

- 19 Troškovi nizozemske i britanske vlade te Komisije, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenoga, Sud, o pitanjima koja mu je rješenjima od 15. siječnja 1982. uputio Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud), odlučuje:

- 1. Članak 177. treći stavak Ugovora treba se tumačiti tako da nacionalni sud protiv čijih odluka prema nacionalnom pravu ne postoji pravni lijek nije dužan Sudu uputiti pitanje o tumačenju u smislu prvog stavka tog članka kada se pitanje javi u postupku za privremenu pravnu pomoć i kada odluka koja se donosi ne obvezuje sud pred kojim će se kasnije pokrenuti postupak o meritumu, uz uvjet da svaka stranka može pokrenuti ili zahtijevati pokretanje postupka o meritumu čak i pred sudovima iz drugog pravosudnog sustava, tijekom kojeg se svako pitanje prava Zajednice o kojem je privremeno odlučeno u skraćenom postupku može ponovno razmatrati i uputiti Sudu na temelju članka 177.**
- 2. Pravo Zajednice državi članici ne zabranjuje odbijanje ulaska ili boravka na njezinom državnom području članu obitelji, u smislu članka 10. Uredbe Vijeća br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice, radnika koji je zaposlen na državnom području te države i koji nikada nije ostvario pravo na slobodu kretanja unutar Zajednice, ako taj radnik ima državljanstvo te države, a član obitelji ima državljanstvo treće zemlje.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgju 27. listopada 1982.

[Potpisi]

* Jezik postupka: nizozemski